

Mitä on osuustoiminnallinen yhteisyrittäminen?

Osuustoiminnallinen yhteisyrittäminen on yksi yhteisyrittämisen muoto. Yhteisyrittämisestä on kyse, kun yrityksessä on useampi kuin yksi henkilö, joka toimii yrityksen omistajana ja yrittäjänä. Osuuskuntien ohella yhteisyrittämistä harjoitetaan myös osakeyhtiön ja avoimen yhtiön muodoissa.

Osuuskunta on vähintään 3 henkilöjäsenen, yhteisön, säätiön tai muun oikeushenkilön omistama taloudellista toimintaa harjoittava yritys. Osuuskunta on joustava yritysmuoto, jonka perustaminen on mahdollista pienelläkin sijoituksella, sillä laki ei määrittele minimipääomaa. Myöskään osuuskunnan jäsenmäärää ei ole ennalta määrätty. Tämäkin tuo joustavuutta toimintaan erityisesti tilanteissa, joissa yrittäjien lukumäärä vaihtelee. Osuuskunnan asioista päättävät sen jäsenet eli omistajat tasa-arvoisesti jäsen ja ääni –periaatteella. Tasa-arvoisesta päätöksenteon periaatteesta voidaan Osuuskuntalain mukaan poiketa sääntömääräyksellä. Henkilöstön omistamissa osuuskunnissa toimitaan lähes poikkeuksetta jäsen ja ääni –periaatteella, joka vahvistaa tasa-arvoista yhteisyrittämistä.

Osuustoiminnalliseen yrittämiseen liittyy omia erityispiirteitä, jotka erottavat sen esimerkiksi osakeyhtiömuotoisesta yhteisyrittämisestä. Keskeinen ero on erityisesti osakeyhtiön ja osuuskunnan toiminnan tarkoituksessa. Osakeyhtiön tarkoituksena on voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Osuuskunnan tarkoituksena on jäsentensä taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita taikka palveluita, jotka osuuskunta järjestää tytäryhteisönsä avulla tai muulla tavoin. Osuuskunnan pääasiallisena tarkoituksena voi olla myös aatteellisen tarkoituksen yhteinen toteuttaminen. Kuten muilla yrityksillä, myös osuuskunnalla on aina oltava edellytykset kannattavaan toimintaan.

Osuustoiminnallisen yhteisyrittämisen kohdalla käytetään myös termiä henkilöstöomisteinen osuustoiminta. Tällä halutaan tuoda esille sellaiset osuuskunnat, joissa jäsenistö omistaa yrityksen yhdessä ja myös tekee siellä työtä. Henkilöstöomisteisen osuuskunnan ensisijaisena tavoitteena on tuotteiden ja/tai palveluiden tuottaminen asiakkaille sekä omistajajäsenten ja mahdollisten työntekijöiden työllistäminen. Tavoitteena on usein myös hyvän työyhteisön luominen, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja työhyvinvoinnin kehittäminen.

Osuuskunta on monille eri toimialoille soveltuva yritysmuoto. Osuuskunta soveltuu yhteisyrittämisen muodoksi erityisesti silloin kun tarvitaan yhteistoimintaa ja osaamisen yhdistämistä eikä toimiala edellytä suuria pääomainvestointeja. Osuustoimintayrittäjyyden kasvavia toimialoja ovat mm. media, tietotekniikka, kulttuuri, konsultointi ja sosiaali- ja hoiva-ala. Viime vuosina osuuskuntia on perustettu yrittäjyyden harjoittelumuodoksi useimpiin ammattikorkeakouluihin ja myös muihin oppilaitoksiin.

Osuustoiminnallien yhteisyrittäminen alkoi voimistua Suomessa 1990-luvun laman jälkeen. Vuoden 2010 alussa Suomessa toimi eri toimialoilla yli tuhat henkilöstöomisteista osuuskuntaa. Useimmat näistä yrityksistä ovat ns. mikroyrityksiä, jotka työllistävät 3-4 jäsentään. Henkilöstöomisteisten osuuskuntien joukossa on myös yli 100 henkilöä työllistäviä yrityksiä. Kaiken kaikkiaan osuustoiminnallisia yrityksiä on Suomessa yli 4000.

Muissa maissa henkilöstön omistamia yhteisyrityksiä perustavia osuuskuntia on erityisesti Espanjassa, Italiassa, Ranskassa, Englannissa ja Yhdysvalloissa. Myös Aasiassa ja Etelä-Amerikassa toimii varsin paljon henkilöstöomisteisia osuuskuntia.